

УДОВИЧЕНКО Я.А., студент, НТУ «ХПІ»

ЄРШОВА Н.Ю., доц., каф. ЕАтаО, НТУ «ХПІ»

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

Основні засоби виробництва є однією із складових основного капіталу суб'єктів господарювання, необхідних для здійснення виробничо-господарської діяльності. Ефективне використання основних засобів сприяє поліпшенню техніко-економічних і фінансових показників виробництва, у тому числі збільшенню випуску продукції, зниженню її собівартості і трудомісткості виготовлення, зростанню прибутку суб'єктів господарювання.

Теоретичні підходи до аналізу ефективності використання основних засобів підприємства відображені у наукових працях Голова С.Ф., Єршової Н.Ю., Кузьмінського А.М., Пушкар М.С., Савицької Г.В., Склярєнко В.К., Сопка .В., Шадріної Г.В., Шеремета А.Д та ін. Так методичний підхід до аналізу ефективності використання основних засобів, запропонований Г.В. Шадріною [1], ставить собі за мету пошук резервів росту фондорентабельності. В роботі Єршової Н.Ю., досліджено вплив ефективності використання основних засобів підприємства на показники фінансового стану [2]. Склярєнко В.К., Прудніков В.М. відзначають, що ефективність використання основних засобів можна оцінити, використовуючи наступні групи показників: показники екстенсивного використання та інтенсивного використання основних засобів; показники інтегрального використання основних засобів; узагальнюючі показники використання основних засобів, які характеризують ремонтні аспекти використання основних засобів в цілому по підприємству [4].

Проведені дослідження доводять, що багато з науковців до числа основних завдань аналізу ефективності використання основних засобів підприємства відносять: виявлення резервів для підвищення ефективності використання основних засобів; вивчення технічного стану основних виробничих фондів; аналіз

забезпеченості підприємства засобами праці. Для досягнення поставленої мети автори пропонують розраховувати не тільки показники руху та технічного стану основних фондів, ефективності їх використання та факторний аналіз фондівіддачі, а й показники динаміки та структури основних засобів організації. Г.В. Савицька зазначає: «для успішного аналізу використання основних засобів необхідно виділити наступні етапи: аналіз технічного рівня розвитку підприємства; аналіз забезпеченості підприємства основними фондами; аналіз ефективності їх використання; аналіз використання машин і устаткування; пошук резервів збільшення випуску продукції і фондівіддачі» [3, с.118]. Зарубіжні дослідники, визначаючи ефективність основних фондів, використовують систему натуральних і вартісних показників, а також співвідносять оцінки темпів зростання випуску продукції і темпів зростання обсягу основних засобів, озброєності праці та продуктивності.

Системний підхід розкриває широкі можливості для проведення аналізу рівня використання основних засобів як важливої складової виробничої системи підприємства, а також для оцінки віддачі основних засобів не тільки за обсягом виробленої продукції, а й з урахуванням рівня її конкурентоспроможності, прибутковості і реалізації на ринку. Такий аналіз, з одного боку, вимагає оцінки рівня використання основних засобів підприємств, а з іншого, вивчення ринку збуту і рівня його задоволення.

При проведенні аналізу складу, структури і стану основних засобів підприємства необхідно чітко позначити їх роль у виробничому процесі, а також оцінити вплив факторів показники ефективності їх використання. Методи аналізу ефективності основних засобів досить різноманітні, тому з них варто виділити ті, які найбільш сприяють підвищенню ефективності і зростання продуктивності праці. Даний підхід заснований на тому, що ефективна оцінка і управління основними засобами пов'язані з іншим ключовим завданням, що стоїть перед будь-яким підприємством – підвищенням якості продукції, що випускається або надання послуг.

Структурно аналіз основних засобів зводиться до ряду аналітичних процедур за наступними напрямками:

- аналіз структури і руху основних засобів в розрізі різних груп основних засобів. У цьому блоці аналітичних процедур

досліджується динаміка надходження та вибуття основних засобів за групами виробничої (активної частини) і невиробничої сфер;

- аналіз забезпеченості різними видами основних засобів виробничих і управлінських процесів. У цьому блоці аналітичних процедур досліджується відповідність планових і фактичних показників;

- аналіз технічного стану основних засобів. В рамках цих аналітичних процедур розраховуються коефіцієнти оновлення, вибуття і приросту основних засобів;

- аналіз економічної ефективності використання всіх і активної частини основних засобів: розрахунок фондорентабельності та фондівіддачі, розрахунок фондоємності;

- факторний аналіз по виявленню факторів, що негативно впливають на ефективність використання основних засобів.

Список літератури:

1. Шадрина Г.В. Экономический анализ. Теория и практика: учебник для бакалавров. – М.:Издательство Юрайт, 2016. – 515 с.;

2. Єршова Н.Ю. Діагностика у системі антикризового управління машинобудівними підприємствами : автореферат дисертації на здоб. наук. ступ. канд. екон. наук; Спец. 08.00.04 – «Економіка та управління підприємствами / Наталія Єршова; Нац. техн. унів. «Харківський політехнічний інститут». – Х., 2009. – 20 с.;

3. Савицкая Г.В. Комплексный анализ хозяйственной деятельности предприятия: учебник / Г.В. Савицкая, 7-е изд., перераб и доп. – М.: НИЦ ИНФРА-М. 2016. – 608 с.;

4. Склярєнко В.К. Экономика предприятия [Текст]: учебник / В.К. Склярєнко, В.М. Прудников. – М.: ИНФРА – М., 2006. – 528с.